

Hrvoje Šimović*

Pero Jurković:

**FINANCIJSKE TEME I DILEME - DOPRINOS RASPRAVI
O FINANCIJSKIM REFORMAMA U ZEMLJAMA
U TRANZICIJI**

**Zagreb: P. Jurković: Ekonomski fakultet Zagreb:
Mikrorad, 2006., 276 str.**

Kao što sam naslov kaže, knjiga "*Financijske teme i dileme*" prof. dr. Pere Jurkovića svojevrsan je doprinos raspravi o financijskim reformama u tranzicijskim zemljama i predstavlja cjelinu u kojoj je sa svih stajališta zahvaćena problematika hrvatskoga financijskoga sustava u posljednjih dvadeset godina. Knjiga, točnije zbirka izabranih radova, sadrži prije svega autorove znanstvene radove, ali i intervjuje i razne druge priloge iz razdoblja od 1985. do godine 2005. U tome razdoblju autor je aktivno sudjelovao u razvijanju i reformi hrvatskoga financijskoga sustava kao redoviti profesor Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, guverner Hrvatske narodne banke i kao savjetnik Predsjednika Republike. Svestranost i stručnost autora pridonijela je nastanku niza radova vezanih uz javne financije, uz fiskalnu i monetarnu politiku, uz financijske institucije i tržišta, odnosno uz financijski sustav u cjelini.

Sama publikacija nije tiskana za komercijalne svrhe, pa ju je moguće pronaći u svim knjižnicama ekonomskih fakulteta u Hrvatskoj, u knjižnicama znanstveno-istraživačkih instituta iz područja ekonomije, financija, zdravstva i u knjižnicama ostalih ekonomskih i financijskih institucija kao što su banke i razni zavodi.

---

* H. Šimović, mr. sc., asistent na Ekonomskom fakultetu, Zagreb. Prikaz primljen u uredništvo: 21. 8. 2006.

Knjiga se sastoji od 21 priloga, od kojih je čak 8 na engleskome jeziku. Prilozi nisu posebno grupirani, ali ih je moguće podijeliti prema razdobljima u kojima su nastali i prema užoj tematici koju tretiraju.

Prvu skupinu priloga čine radovi iz razdoblja prije osamostaljenja, u kojima autor obrađuje financijsku problematiku s tadašnjeg samoupravnog stajališta. Navodeći razlog za uvrštavanje tih radova autor se ograđuje od simpatija prema takvome sustavu i navodi dva razloga: prvo, činjenicu da je u bivšem sustavu bilo elemenata koji su s teorijskog i praktičnog stajališta zavrjeđivali pozornost i drugo, to što su se u izgradnji novog financijskog sustava morala uvažiti sva dosadašnja iskustva i spoznaje. Također se u tu skupinu ubrajaju radovi početka devedesetih, odnosno iz vremena stjecanja samostalnosti. Tu se ističu radovi iz šireg područja javnih financija koji se mogu podijeliti u dvije podskupine. Prvu podskupinu čine radovi u kojima je obrađena problematika fiskalnog sustava i fiskalne politike (*Designing a Tax System to Promote Structural Change, Jugoslavenski fiskalni sustav krajem osamdesetih godina, Financijski sustav u svjetlu ukupnih promjena gospodarskog sustava, Mogućnosti doprinosa fiskalne i monetarne politike u rješavanju problema gospodarske stabilizacije i razvoja*¹, *Oporezivanje poduzeća u funkciji razvoja, Porezna politika te Konceptija izgradnje fiskalnog sustava u Hrvatskoj*), a drugu podskupinu čine radovi iz područja financiranja društvenih djelatnosti (*A New Approach to Financing Social Services in a Socialist Self-managing Country, Ekonomski aspekti zdravstva i zdravstvene zaštite, Value for Money in Diabetes Care te Ekonomsko-teorijski aspekti socijalnog osiguranja*).

Odmah se, iz samih naslova vidi da prevladavaju teme koje tretiraju probleme tadašnjeg poreznog sustava i probleme stvaranja novog poreznog sustava, prikladnijeg tržišnom gospodarstvu. Isto se tako promatra cjeloviti fiskalni sustav u svjetlu ukupnih promjena toga vremena, koji su karakterizirale visoka inflacija i potreba za stabilizacijom gospodarstva i strukturnim promjenama. Mnoge od izloženih tema aktualne su i danas, kao na primjer, problematika oporezivanja poduzeća porezni tretman kojih bitno utječe na donošenje poslovnih odluka. Zatim se većina zastupljenih radova iz fiskalne sfere bavi i danas aktualnom problematikom fiskalnog federalizma (lokalnih financija), oporezivanja prometa, interakcije fiskalne i monetarne politike itd. Drugu podskupinu čine radovi u kojima autor obrađuje problematiku financiranja društvenih djelatnosti, prije svega zdravstvene zaštite, proučavanjem koje se autor intenzivnije bavio u tijeku svojeg znanstveno-istraživačkoga rada i uz navedene je radove objavio još nekoliko knjiga i udžbenika iz tog područja². Još danas, uz navedene publikacije, ti radovi

¹ Koautor G. Santini.

² Vidi: Jurković, P. (1986.), *Osnove ekonomike društvenih djelatnosti*. Zagreb: Ekonomski institut, te Jurković, P. (ur.) (1982.), *Ekonomski aspekti zdravstva i zdravstvene zaštite u Zagrebu*. Zagreb: Ekonomski institut.

predstavljaju osnovnu literaturu za proučavanje ekonomike zdravstva i obrazovanja. Nažalost, i danas su rijetki autori koji se bave tom problematikom, iako je reforma sustava financiranja zdravstva i obrazovanja, aktualna kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj. Posebno je potrebno naglasiti autorov doprinos u izučavanju ekonomike zdravstva. Iza nas su vremena kada je zdravstvo pripadalo samo medicinskoj struci. Na ekonomici je zdravstva da utvrdi opseg i strukturu zdravstvenih potreba i da pronade najučinkovitije metode za njihovo zadovoljavanje. Autor je u svojim radovima upravo obuhvatio problematiku financiranja zdravstva, ali i drugih aspekata društvenih djelatnosti i socijalnog osiguranja.

Drugu skupinu radova čine radovi nakon osamostaljenja, odnosno radovi u kojima autor piše o financijskoj reformi i procesu tranzicije u Hrvatskoj (*Financial Reforms in Croatia*³, *Constraints on Monetary Policy for Transitional Economies*, *The Financial System of Small Countries in Conditions of Globalization*, *Globalization and Taxation*, *Banking System Development in Croatia*⁴, *Interakcija fiskalne i monetarne politike s posebnim osvrtom na ulogu načina financiranja javnog duga u aprecijaciji tečaja*, *Fiskalna politika u Hrvatskoj u razdoblju 1994.-2000. godine*, *Stabilnost valute nije sve ali je pretpostavka za sve*, *Još jednom o strategiji gospodarskog razvoja Hrvatske i Hrvatski identitet i gospodarski interesi u procesu globalizacije*).

Pojam financijska reforma potrebno je promatrati u najširem smislu, jer, kao što se iz samih naslova vidi, radovi obuhvaćaju razna financijska područja kao što su: javne financije, monetarna politika i bankarstvo. U svim radovima naglašen je proces tranzicije, a kako je s godinama proces tranzicije polako odmicao sve su učestalije teme vezane uz globalizaciju i uz stalno postojeći problem gospodarskoga razvitka. Prvi dio radova objavljen je u inozemstvu, a potječe iz devedesetih godina, odnosno iz razdoblja najintenzivnijih reformskih zahvata u hrvatskome financijskome sustavu. Osim glavnine radova iz područja javnih financija, što je autorovo matično područje, autor nam je ponudio i niz radova iz monetarne politike i bankarstva, a jedna od tema koju je vrijedno posebno spomenuti jest ona vezana uz tečaj i stabilnost valute. Na kraju knjige, zastupljeni su prilozi u kojima autor obrađuje problematiku gospodarskog razvitka Hrvatske i hrvatskoga identiteta i interesa u procesu globalizacije. Ti radovi na svojevrsan način zaokružuju dosad izloženu tematiku, pa osim nekih zaključaka, nude i neka otvorena pitanja na koje tek preostaje odgovoriti.

Prof. Jurković kao znanstvenik i stručnjak iz područja financija imao je tu priliku da izravno sudjeluje u stvaranju hrvatske države i njezinog financijskog sustava. Naš se financijski sustav i dalje razvija i nailazi na nove izazove. Sigurno je da je prof. Jurković ugradio dio sebe i svoga znanja u njega, a ova je knjiga

³ Koautor M. Škreb.

⁴ Koautori M. Babić i V. Šonje.

dokaz tome, pa će sigurno pomoći svima onima koji budu sudjelovali u daljem razvijanju hrvatskoga financijskoga sustava. Prije svega knjiga će poslužiti mladim znanstvenicima koji se na sreću nisu susretali s većinom problema vezanih uz tadašnji sustav, tranziciju i razvijanje hrvatskoga financijskoga sustava.

Poklonivši mi knjigu, sam mi je autor napomenuo da je cilj knjige pružiti još jedan uvid u probleme financijskoga sustava i financijske politike u tranzicijskim zemljama i kako se nada da će se kritičkom analizom njezina sadržaja pridonijeti daljoj raspravi o ovoj inače veoma složenoj i zanimljivoj materiji. Ulaskom u podrobniji prikaz svakog pojedinog rada ovaj bi se tekst značajnije odužio, a nepravedno bi bilo pojedinom radu dati značajniju prednost u odnosu na drugi. Stoga prepuštam čitateljima da svatko u knjizi pronađe temu iz svog užeg područja rada i da je prema želji samog autora kritički analizira i obuhvati u svome samostalnom radu.